

TEPAV, Nisan 2025'te pek çok alanda önemli çalışmalara imza attı. Bu ayın gündeminde, ABD Başkanı Donald Trump'ın 2 Nisan'da açıkladığı vergi paketi ve sonrasında yaşanan gelişmeler, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı vesilesiyle çocuk yoksulluğu ve çocukların suça karışma oranları, iklim iletişimi ve alışveriş boykotunun dijital ekonomiye etkileri öne çıktı.

TEPAV'ın ev sahipliğinde gerçekleştirilen "Barış İçin Savaşmak mı, Savaş İçin Müzakere Etmek mi?" başlıklı toplantıda, savaşın yalnızca cephelerle sınırlı kalmadığı, toplumun tüm kesimlerini etkileyen çok katmanlı bir mücadeleye dönüştüğü vurgulandı.

İMDER (Türkiye İş Makinaları Distribütörleri ve İmalatçıları Birliği) ve KOMATEK iş birliğiyle, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ev sahipliğinde Ankara'da düzenlenen MEGATRENDS 2030 Lansman Toplantısı'nda ise TEPAV tarafından hazırlanan ve sektörlerin kırılganlıklarını, dönüşüm ihtiyaçlarını ve stratejik önceliklerini ortaya koyan "MEGATRENDS 2030" raporu kamuoyuna tanıtıldı.

Bu ay yayınlanan "Kentlerin Anayasal Sessizliği" ve "Bir Hak Olarak Planlama" başlıklı değerlendirme notlarıyla, bireylerin şehirde yaşama, kent işleyişine katılma ve temel hizmetlere erişim gibi haklarına dikkat çekildi.

Nisan ayında, TEPAV, güncel meseleleri alanında uzman isimlerle değerlendirmek üzere "TEPAV Söyleşileri" başlıklı yeni bir içerik serisi başlattı. Serinin ilk konuğu, Doğu Akdeniz Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü Başkanı Prof. Dr. Ahmet Sözen oldu. Söyleşide Kıbrıs Sorunu, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde (KKTC) devam eden seçim süreci ve iki devletli çözüm önerisi gibi kritik başlıklar ele alındı.

Tüm bunlar ve daha fazlasını Nisan 2025 Bültenimizde bulabilirsiniz.

Trump'ın "Özgürleşme Günü" hamlesi DTÖ'yü felç etti

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) Ticaret Çalışmaları Merkezi Direktörü Bozkurt Aran tarafından kaleme alınan "Trump'ın Gümrük Tarifeleri ile Başlattığı 'Özgürleşme' Girişiminin Küresel Yansımaları" başlıklı değerlendirme notu, ABD'nin Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üzerindeki etkilerine dikkat çekti.

Değerlendirmede, küresel kurallı ticaretin şeffaflığının ve güvenilirliğinin temel taşlarından biri olan gümrük tarifelerinin zaman içinde ve belirli kurallar çerçevesinde değiştirilmesinin 1947'den bu yana süregelen 9 Ticaret Müzakere Turu ile kurallara bağlandığı hatırlatıldı. Bu çerçevede, DTÖ'ye üye ülkelerin ihtilaf durumunda "İhtilafların Çözümü Mekanizması"nı devreye sokabildikleri belirtildi.

Yazının devamı ikinci sayfada

Nereden çıktı bu tarife savaşı?

Ulusal Egemenliğin Korunması
Çocukların Korunmasıyla
Mümkün

"Ukrayna Savaşı sadece
cephede değil"

“Trump’ın “Özgürleşme Günü” hamlesi DTÖ’yü felç etti”

TEPAV Ticaret Çalışmaları Merkezi Direktörü Bozkurt Aran, ABD’nin Dünya Ticaret Örgütü’nü (DTÖ) işlevsiz hale getiren politikalarının küresel ticaret düzeni üzerinde ciddi etkiler yarattığını vurguladı. Aran’a göre, Trump’ın başlattığı “özgürleşme” hamlesi çok taraflı ticaret sisteminin sonunu getirdi.

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) Ticaret Çalışmaları Merkezi Direktörü Bozkurt Aran tarafından kaleme alınan “Trump’ın Gümrük Tarifeleri ile Başlattığı 'Özgürleşme' Girişiminin Küresel Yansımaları” başlıklı değerlendirme notu, ABD’nin Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üzerindeki etkilerine dikkat çekti.

Değerlendirmede, küresel kurallı ticaretin şeffaflığının ve güvenilirliğinin temel taşlarından biri olan gümrük tarifelerinin zaman içinde ve belirli kurallar çerçevesinde değiştirilmesinin 1947’den bu yana süregelen 9 Ticaret Müzakere Turu ile kurallara bağlandığı hatırlatıldı. Bu çerçevede, DTÖ’ye üye ülkelerin ihtilaf durumunda “İhtilafların Çözümü Mekanizması”nı devreye sokabildikleri belirtildi.

ABD’nin son yıllarda DTÖ’nün temyiz organına yeni hâkim atamalarını engellemesiyle mekanizmanın işlemez hale geldiği belirtilen notta, bu durumun, özellikle ABD’nin gümrük tarifelerini tek taraflı ve keyfi biçimde değiştirmesinin önünü açtığı ve DTÖ’nün bu tür uygulamalara karşı yaptırım gücünü ortadan kaldırdığı ifade edildi.

Aran’ın değerlendirmesine göre, ABD Başkanı Donald Trump’ın 2 Nisan’da ilan ettiği “Özgürleşme Günü”, DTÖ sisteminin fiilen sona erdiğinin simgesel ilanı olurken bu gelişme, çok taraflı ticaret sisteminin geleceği açısından kaygı verici bir dönüm noktası.

[Yazının devamı için buraya tıklayın.](#)

Nereden çıktı bu tarife savaşı?

Değerlendirme Notu / Batuhan Küpeli

Bugün karşı karşıya olduğumuz ekonomik kırılmalar, bir günde ortaya çıkmadı. Sermaye hareketlerinin serbestleşmesiyle birlikte üretim, daha ucuz işgücü ve düşük maliyet sunan ülkelere kaydı; küresel tedarik zincirleri yeniden şekillendi. Çin bu sürecin en büyük kazananı olarak yalnızca dünyanın üretim  ss  haline gelmedi, aynı zamanda yüksek teknolojik üretim süreçlerini içselleştirerek önemli bir inovasyon kapasitesi de geliştirdi.

Bu gelişmeler Batılı ekonomilerde sanayi altyapısını kaybeden bölgelerde ekonomik durgunluk ve toplumsal hoşnutsuzluğu kalıcı hale getirdi.

Toplumsal hoşnutsuzluk zaman içinde siyasal düzleme yansıdı. Merkez partilere duyulan güvenin azalması, Trump ılık gibi popülist hareketlerin yükselişi ve nihayetinde Trump'ın 2025'te yeniden başkan seçilmesi, bizi bu tarife savaşlarına karşı karşıya bıraktı.

İşte tarife savaşlarına buradan geldik.

[Yazının devamı için buraya tıklayın.](#)

Ulusal Egemenliğin Korunması Çocukların Korunmasıyla Mümkün

Değerlendirme Notu / H. Hakan Yılmaz

Bir ülkede özgürlüğün de eşitliğin de adaletin de dayanak noktası, ulusal egemenliktir. Egemenliğin, yani devleti kuran, yöneten gücün, kişilere veya belli zümrelere değil, doğrudan doğruya halka ait olması, cumhuriyetçilik ilkesinin tamamlayıcısıdır. Gazi Mustafa Kemal, egemenliğin kayıtsız ve şartsız millete ait olması meselesini, egemenliğin bir zerresini, sıfatı, ismi ne olursa olsun, hiçbir makama vermemek, verdirmemek şeklinde anlatmıştır.

Cumhuriyeti kuranlar, cumhuriyetin teminatını çocuklar olarak görmüştür. Okul yapmayı meclis binası yapımının önüne alan, savaşımlardan çıkmış ülkenin kaynaklarını çocuğun eğitime, sosyal gelişimine, yetim kalan çocuklar başta olmak üzere çocukların korunup kollanmasına ayıran Cumhuriyet, yeni kurulan sistemin sahiplerini de bu şekilde yaratmış oluyordu. Onca zorluk, onca yıkım ve ekonomik sorunlar içinde çocuğa yatırım en öncelikli kamu politikası olarak görülmüş ve uygulamaya konmuştur.

Peki, cumhuriyetin teminatı ve güvencesi olarak görülen çocukları korumaya ve onların gelişmelerini sağlamaya yönelik destekleri kamu ve toplum olarak sağlayabiliyor muyuz? Şimdi bu konuya sosyal koruma boyutunda bakalım.

Çocuk Nüfusu Azalıyor

Bugün ülkemizde ülke nüfusunun %25,5'ine karşılık gelen 21,8 milyon çocuk yaşamaktadır (0-17 yaş). Çocuk nüfusu mütemadiyen hem toplam sayı olarak hem de nüfusa oran olarak azalmaktadır. Üstelik bu azalma, aksi bir siyasal söyleme sahip siyasal iktidar zamanında yaşanmaktadır. 2000'lerin başında %35'ler seviyesinde olan çocuk nüfusu oranı 2020'de %27,2'ye, 2024 yılında ise %25,4'e düşmüştür. Çocuk sayısı da 22,8 milyondan 21,8 milyona yaklaşık 1 milyon azalmıştır. Nüfusun yaşlanması, evlenme oranlarının düşmesi, boşanmaların artması kadar özellikle cumhuriyet geleneğine uymayacak şekilde çocuğu koruyan ve destekleyen kamusal politikaların eksikliği bu düşmede belirleyici olmuştur.

[Yazının devamı için buraya tıklayın.](#)

İklim iletişimi: Şimdi değilse ne zaman?

Değerlendirme Notu / Senem Dartar

2016 yılında imzalanan Paris iklim Anlaşması'nın 2021 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından onaylanmasının ardından, 25 Şubat 2025'te Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Başkanlığı'na sunulan Türkiye'nin ilk İklim Kanunu Teklifi, 26 Şubat 2025'te Çevre Komisyonu tarafından kabul edildi. Ancak kanun teklifinin içeriği ve kapsamına yönelik kamuoyunda ve sosyal medyada yer alan çok sayıda tepki neticesinde kanun komisyona geri döndü.

Yasa teklifinin komisyonda kabulünün ardından özellikle sosyal medyada yasaya muhalif tepkiler ortaya çıktı. **Seyahat özgürlüğünden et tüketimine, hayvan beslemekten şahsi bahçeciliğe kadar birçok başlık tartışılmaya başlandı. Söz konusu yasa ile tüm bunların kısıtlanacağına dair bilgiler yayılım gösterdi.**

Bu tezvirata karşı yapılan açıklamalar ise aslında dikkat gösterilmesi gereken bir başka önemli noktayı gün yüzüne çıkardı: Türkiye'nin bir iklim iletişimi stratejisi yok.

Aristoteles'in dediği gibi "Neyi söyleyeceğini bilmek yeterli değildir, onu nasıl söyleyeceğini bilmek de ayrıca zorunludur."

Nedir bu iklim iletişimi?

İklim değişikliği kavramının ortaya çıkmasıyla birlikte küresel ölçekte ciddi sorunlar yaratma potansiyeline sahip bu krizin, toplumun farklı kesimlerine nasıl anlatılacağı da önem kazandı.

Erken dönemde iklim değişikliği iletişimi, çoğunlukla bilim insanları ve çevreciler tarafından yapıldı ve meselenin iletilmesinde "bilgi açığı yaklaşımı" (information deficit approach) kullanıldı. Oxford Bilgi Ansiklopedisi'nin tanımına göre, bilgi açığı modeli, bilim insanları ile halk arasındaki boşlukların bilgi veya bilgi eksikliğinden kaynaklandığını varsayar ve bilgilerin uzmanlardan halklara doğru tek yönlü bir iletişim modeli kullanarak bireylerin tutumlarını, inançlarını ve davranışlarını değiştirmeyi amaçlar.

[Yazının devamı için buraya tıklayın.](#)

2 Nisan 2025 Alışveriş Boykotu: Toplumsal Protestonun Dijital Ekonomi Boyutu

Değerlendirme Notu / Gülbin Şahinbeyoğlu, Merve Dünder

19 Mart 2025 tarihinde İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu'nun gözüne alınması sonrasında Türkiye genelinde geniş çaplı protesto eylemleri başlamıştır. Söz konusu olay yalnızca siyasi bir gelişme olmanın ötesine geçerek toplumsal muhalefetin yeni ifade biçimlerinin ortaya çıkmasına da zemin hazırlamıştır. Bu eylemler arasında öne çıkan ve kitlesel katılım açısından dikkat çeken örneklerden biri de 2 Nisan 2025 tarihinde gerçekleştirilen alışveriş boykotudur.

Sosyal medya üzerinden örgütlenen bu boykot çağrısı, bireyleri bir gün boyunca hiçbir ticari harcamada bulunmamaya davet etmiştir. Bu çağrının amacı, hükümete karşı sembolik bir ekonomik tepki ortaya koymak ve toplumun tepkisini görünür kılmaktır. Dolayısıyla, alışveriş boykotu yalnızca bir tüketimden vazgeçiş değil, aynı zamanda dijital ekonomideki bireysel davranışların kolektif bir politik tavra dönüşmesi açısından önem taşımaktadır.

Bu çalışmanın temel amacı, 2 Nisan 2025 tarihinde gerçekleşen alışveriş boykotunun ekonomik etkilerini dijital ödeme sistemleri üzerinden incelemektir. Bu kapsamda Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından yayınlanan iki veri kaynağı olan kredi kartı harcamaları ve Fonların Anlık ve Sürekli Transferi (FAST) verileri analiz edilerek boykotun nicel düzeydeki yansımaları araştırılacaktır. Bu tür bir analiz, hem dijitalleşen ekonomi ile siyasal protesto arasındaki ilişkiyi anlamaya katkı sağlayacak hem de gelecekteki benzer eylemlerin ölçülmesine dair bir metodolojik çerçeve sunacaktır.

[Yazının devamı için buraya tıklayın.](#)

Nakit dengesi zorda: Bütçe tedbirsiz olmayacak

Değerlendirme Notu / H. Hakan Yılmaz

Hazine Nakit Açığında Artış Devam Ediyor

Mart sonu itibarıyla Hazine nakit açığındaki artış, geçen yıla göre %58 oranında artarak 901,6 milyar TL seviyesine çıkmıştır. Bütçe açığına büyüklük olarak bakıldığında 2025 yılında hedeflenen bütçe açığının yaklaşık yarısına ilk üç ayda ulaşılmıştır.

Geçen aylarda olduğu gibi toplam harcamaların -özellikle faiz harcamalarının- nakit gelirler üzerindeki artışı, dengenin bu dönemde daha da bozulmasına yol açmıştır. Faiz giderleri ile deprem nitelikli emanetlerin çözülmesindeki artış yanında, faiz dışı giderlerdeki hızlanma bu açığı izleyen aylarda daha da yukarı çekecektir.

Nakit açığı artarken yapısal olarak öne çıkan diğer bir husus, Aralık 2024 tarihinde bakanlık tarafından açıklanan Hazine Finansman Programından %200'lere yakın önemli ölçüdeki sapmadır.

Hazine, bu gelişmeler çerçevesinde mart ayının son çeyreğinden itibaren ilave önlemlerle harcamacı kuruluşların nakit kullanımını sınırlandırmaya çalışmaktadır. Bu anlamda kurumlarla olan görüşmelerinde bazı haftalar sadece vergi ve SGK prim ödemelerini önceliğine alan bir şekilde nakdi serbest bırakmaktadır. Mart sonuçları izleyen günlerde ilave sıkılaştırma önlemlerini kaçınılmaz olarak gündeme getirecektir. Aksi halde **yılın ikinci yarısında mali disiplini güçlendirmek için literatürde kasap tipi kesimler dediğimiz (butcher type of the cut) daha sert kesintiler söz konusu olacaktır.** Bu tür kesintiler ise maliye politikasının kalitesi bağlamında büyümeyi ve sosyal programları olumsuz etkileyecek, harcamalarda verimlilik ve etkinlik düşmesine yol açacak nitelikte olacaktır.

[Yazının devamı için buraya tıklayın.](#)

Nakit dengesi zorda: Hazine borçlanma hedefi tutar mı?

Değerlendirme Notu / H. Hakan Yılmaz

Hazine Nakit Açığı Artıyor

Şubat sonu itibarıyla Hazine nakit açığındaki artış, geçen yıla göre %49,4 oranında artarak 602,6 milyar TL seviyesine çıkmıştır. Toplam harcamaların -özellikle faiz harcamalarının- nakit gelirler üzerindeki artışı, dengenin bu dönemde daha da bozulmasına yol açmıştır (Ek 1).

Hazine, bu gelişmeler çerçevesinde mart ayının son çeyreğinden itibaren ilave önlemlerle nakit kullanımını sınırlandırmaya çalışmaktadır. Bu anlamda harcamacı kurumlarla olan görüşmelerinde bazı haftalar sadece vergi ve SGK prim ödemelerini önceliğine alan bir şekilde nakdi serbest bırakmaktadır. İzleyen günlerde ilave sıkılaştırma önlemleri kaçınılmaz görünmektedir.

Bütçe Dengesi Nakit Dengesi Farklılaşması 2025 Yılında da Devam Ediyor

Bütçe dengesi ile nakit dengesi arasındaki farklılaşma 2025 yılında da devam etmiştir. Şubat sonunda bütçe açığının %34,1 üzerinde bir nakit açığı gerçekleşmiştir. Bu farklılaşma, geçen yılki seviyenin üzerindedir. TEPAV bütçe değerlendirme raporlarında ve bültenlerinde sürekli altını çizdiğimiz gibi başta emanete alınan yatırım nitelikli deprem harcamalarından kaynaklı olmak üzere 2024 yılından itibaren bütçe ve nakit dengesi tutarları belirgin şekilde farklılaşmaya başlamıştı.

[Yazının devamı için buraya tıklayın.](#)

“Kentlerin Anayasal Sessizliği”

Değerlendirme Notu / Sercan Sevgili, M. Can Torun

21.yüzyıl, kentlerin yalnızca nüfus, ekonomi ya da kültür merkezleri olarak değil, aynı zamanda siyasi varlıklar olarak ön plana çıktığı bir “kentsel çağ” olarak tanımlanıyor. Dünya nüfusunun %56’sından fazlası artık kentlerde yaşıyor; bu oranın 2050’de %70’e ulaşması bekleniyor. Ancak kentlerin yaşadığı bu demografik ve işlevsel büyüme, onları yöneten anayasal çerçevelerde karşılık bulmuyor. Ran Hirschl’in “City, State: Constitutionalism and the Megacity” adlı çalışması, modern anayasaların ezici çoğunluğunun kentleri hala “devletin yaratıkları” (creatures of the state) olarak gördüğünü ve bu nedenle megakentlerin siyasi karar alma süreçlerinden büyük ölçüde dışlandığını ortaya koyuyor.

Hirschl’e göre megakentler, yalnızca büyüklükleriyle değil, işlevsel yoğunlukları ve içerdikleri çeşitlilikle de siyasal anlam taşıyan varlıklardır. Ancak bu kentler, ne anayasal belgelerde ne de karar alma sistemlerinde bağımsız ya da eşit statüde tanınmaktadır. Bu anayasal sessizlik, sadece bir yönetim meselesi değil; aynı zamanda demokratik temsil, yurttaşlık hakları ve kaynak tahsisi gibi temel politik konularda da ciddi bir eşitsizlik üretmektedir. Dahası, megakentlerin artan karmaşıklığı ve küresel bağlantıları, merkezi hükümetlerin bu kentleri yalnızca yönetsel birimler olarak değil, aynı zamanda potansiyel muhalefet odakları olarak görmesine neden olmaktadır. Bu durum yalnızca teorik ya da küresel bir mesele değil; Türkiye’de de benzer bir anayasal ve siyasal sıkışma yaşanmaktadır. Özellikle İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyükşehirler nüfus, ekonomik üretim ve toplumsal çeşitlilik açısından giderek merkezi hükümetle rekabet edebilecek düzeyde varlıklar haline gelirken; anayasal düzen ve siyasal iktidar yapısı bu kentlerin karar alma kapasitelerini sistematik olarak sınırlamakta, yerel demokrasiyi zayıflatmaktadır. Tam da bu noktada, Türkiye’de yeniden gündeme gelen “yeni anayasa” tartışmaları yalnızca hukuk tekniği üzerinden değil, mekânsal eşitsizlikler, siyasal temsil sorunları ve megakentlerin talepleri açısından da ele alınmalıdır. Çünkü megakentlerin anayasal tanınma talebi, bir idari reform meselesi değil; çağın siyasal gerçekliğiyle uyumlu bir demokrasi tartışmasıdır.

[Yazının devamı için buraya tıklayın.](#)

Bir hak olarak planlama

Değerlendirme Notu / A. Burak Büyükcivelek

Hak kişilerin hukuk düzenince korunan menfaatleridir, çıkarlarıdır. Kişilerin lehine olan bir durumun kanunlarca korunması ve bu duruma aykırı davranışların kanunlarca cezalandırılmasını içerir. Burada kanunlara vurgu açıktır, nettir ve önemlidir çünkü hakkını arayan bağımsız bir kişinin kanunlardan başka dayanağı yoktur. Bu bağıllık ilişkisi sahip olduğumuz tüm haklar kanunlarca korunmakta mıdır sorusunu akla getiriyor. Hakların, ilgili yazında ikiye ayrıldığını görüyoruz. Bunlardan ilki hukuki haklar. Hukuk sisteminin düzenlediği ve bireylere tanıdığı haklardır. Bu haklar genellikle kanunlarla ve yasal düzenlemelerle belirlenir. Örneğin, çalışma hakları, mülkiyet hakları veya medeni haklar. Bu tür haklar doğrudan kanunlara dayanır ve bireylerin bu hakları kullanabilmesi için yasal düzenlemeler gereklidir. İkinci grup haklar ise doğal haklar olarak tanımlanmaktadır. Bu haklar, insanın doğasında var olduğu kabul edilen ve yasalarla belirlenmiş olmayan haklardır. Örneğin, yaşam hakkı veya özgürlük hakkı gibi. Felsefi olarak, bu haklar doğrudan kanunlara dayanmaz, ancak hukuk sistemi zamanla bu hakları tanıyıp güvence altına alabilir.

Konunun mekanla ve kentlerle ilişkili tartışılması kent hakkı kavramı üzerinden ilerlemektedir. Kent hakkı, hem sosyal hem de hukuki açılarından önemli bir konumdadır. Bu kavram, bireylerin şehirde yaşama, kent işleyişine katılma ve temel işlevlere erişim gibi haklara sahip olmasını ifade eder. Kentin, herkes için yaşanabilir, ulaşılabilir ve sürdürülebilir olması gerektiği anlayışı, kent hakkının temelini oluşturur. Peki, kent hakkı doğal bir hak mıdır, yoksa hukuki bir hak mı?

[Yazının devamı için buraya tıklayın.](#)

Çatışma sonrası toplumlarda anayasa yapım süreçleri: Irak ve Suriye anayasaları üzerine karşılaştırmalı bir inceleme

Değerlendirme Notu / Ekin Keleş

Anayasa sıkça, toplum ve hükümet arasında, devlet ve devletin kurumlarının nasıl işleyeceğinin de düzenlendiği bir teknik “sözleşme” olarak (MacLean et al., 2023) görülse de bu kurucu metinler aynı zamanda, toplumu oluşturan tüm unsurların birlikte refah ve eşitlik içinde yaşayabilmelerinin sağlanması için bir rehberdir (IDEA, 2011; 7). Bu kapsamda, anayasalar; özellikle farklı etnik grup, mezhep ya da kimliklere sahip bireylerin yaşadığı parçalanmış toplumlarda, bu grupların uzlaşmasını mümkün kılan mekanizmalar olarak tasarlanmalıdır (Ibid). Öyle ki, bu mekanizmalar, özellikle savaş, iç savaş ve dış müdahaleye maruz kalmış devletlerin geçiş süreçlerinde; toplumsal birliğin sağlanması, yeni hükümet sisteminin hayata geçirilmesi ve devleti oluşturan ilke ve değerler bütünüünün inşa edilmesi süreçlerinde bir araç olarak kullanılmaktadır.

Bu doğrultuda, bu not, Amerika Birleşik Devletleri’nin 2003 yılındaki işgali sonrasında Irak’ta başlatılan anayasa yapım süreci ile bu sürecin sonunda kabul edilen 2005 Irak Anayasası’nı ve buna paralel şekilde, özellikle Baas rejiminin siyasal ve kurumsal etkilerini ortadan kaldırma amacı taşıyan yeni Suriye Anayasası’nı konu almaktadır. Her iki örnek de Baas rejiminin otoriter mirasını geride bırakma ve yeni bir siyasal düzen inşa etme çabalarının anayasal düzlemde nasıl şekillendiğini karşılaştırmalı olarak ele alma imkânı sunmaktadır. Çalışma aynı zamanda, her iki anayasal düzenlemeyi hükümet sistemi, temel ilkeler ve temel hak ve özgürlükler rejimi kapsamında karşılaştırmalı bir bakış açısıyla inceleyerek çatışma-sonrası toplumlarda anayasaların kurucu rolünü, toplumsal uzlaşya katkısını ve demokratikleşme potansiyelini değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

[Yazının devamı için buraya tıklayın.](#)

İsrail ve Arap Ordularının Yapısal, Doktrinsel ve Stratejik Farklılıkları

Değerlendirme Notu / Ece Berfin Ergezer

Tarih boyunca ordular yalnızca devletlerin güvenliğini sağlamakla kalmamış, aynı zamanda ekonomik kalkınma, toplumsal bütünleşme ve teknolojik ilerlemede de kritik roller üstlenmiştir. Birçok ülke, ordularını sadece askeri bir güç olarak değil, aynı zamanda stratejik bir kalkınma unsuru olarak konumlandırmıştır. Ancak bu süreç, her coğrafyada ve her rejimde aynı doğrultuda ilerlememiştir. Bazı ülkeler Batı tarzı askeri yapılanmayı benimseyerek orduyu disiplin, inovasyon ve toplumsal dayanışmanın taşıyıcısı haline getirirken; bazıları ise ordularını daha çok iç istikrarı sağlamak, siyasi rejimlerini korumak ve ideolojik denetimi sürdürmek için bir araç olarak kullanmıştır. Bu tercih, ülkelerin askeri etkinliklerini, güvenlik politikalarını ve küresel güç mimarisindeki yerlerini doğrudan etkilemiştir.

Bu farkların en net gözlemlendiği bölgelerden biri olan Orta Doğu'da, askeri yapılanmalar büyük ölçüde 20. yüzyılın ortalarında yaşanan bağımsızlık süreçleri ve Soğuk Savaş dönemi ittifakları çerçevesinde şekillenmiştir. Arap ülkeleri, Sovyetler Birliği ile kurdukları yakın ilişkiler doğrultusunda merkeziyetçi ve ideolojik ağırlıklı askeri sistemler inşa ederken; İsrail, Batı'yla yakın iş birliği içinde, modern ve çok katmanlı bir askeri yapı geliştirmiştir. Sovyetler, Arap ülkelere askeri ve ekonomik destek sağlayarak bölgedeki nüfuzunu artırırken Batı'nın özellikle ABD'nin İsrail'e verdiği yoğun destek, bu iki taraf arasındaki askeri yapılanma farklarını daha da derinleştirmiştir.

İsrail, kendisine göre çevresindeki güvenlik tehditleri karşısında ordusunu yalnızca savunma gücü olarak değil, aynı zamanda ekonomik kalkınma ve teknolojik gelişimin itici motoru olarak kurgulamıştır. Zorunlu askerlik sistemi, sadece askeri beceriler değil; stratejik düşünme, kriz yönetimi ve yüksek teknoloji alanında yetkinlik kazandıran bir vatandaşlık deneyimi olarak yapılandırılmıştır. Özellikle Unit 8200 gibi elit istihbarat ve siber güvenlik birimleri, savunma sanayisinden yazılım endüstrisine kadar geniş bir alanda İsrail'in kalkınmasına katkı sağlamıştır. Bu sistem, farklı etnik ve toplumsal grupları tek bir çatı altında birleştirerek ulusal kimliğin güçlenmesini de beraberinde getirmiştir. Bu yönüyle zorunlu askerlik, İsrail'de yalnızca bir güvenlik politikası değil, aynı zamanda toplumsal kaynaşma ve ulus inşasının temel bir aracı haline gelmiştir.

[Yazının devamı için buraya tıklayın.](#)

“Ukrayna Savaşı sadece cephede değil”

TEPAV’ın ev sahipliğinde düzenlenen “Barış İçin Savaşmak mı, Savaş İçin Müzakere Etmek mi?” başlıklı toplantıda, Ukrayna Stratejik Araştırmalar Enstitüsü Direktörü Dr. Oleksandr Bogomolov, savaşın cephelerle sınırlı kalmadığını, toplumun tüm kesimlerini kapsayan çok katmanlı bir mücadeleye dönüştüğünü vurguladı. Panel, Ukrayna’nın direniş stratejileri, yerli savunma sanayisindeki atılımı ve toplumun gönüllü katkılarına ışık tuttu.

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV), 15 Nisan 2025 Salı günü “Barış İçin Savaşmak mı, Savaş İçin Müzakere Etmek mi?” başlıklı bir toplantı düzenledi. TEPAV’ın ev sahipliğinde gerçekleştirilen toplantıya Ankara’daki büyükelçiliklerden temsilciler, diplomatik misyon üyeleri ve birçok akademisyen katıldı.

Ukrayna Ulusal Stratejik Araştırmalar Enstitüsü (NISS) Direktörü Dr. Oleksandr Bogomolovun konuşmacı olarak katıldığı toplantının moderatörlüğünü TEPAV Avrupa Birliği Çalışmaları Merkezi Direktörü Nilgün Arısan Eralp üstlendi.

Etkinliğin açılış konuşmasını yapan Ukrayna Büyükelçiliği Maslahatgüzarı Oleksii Chernyshev, Rusya’nın Şubat 2022’de başlattığı geniş çaplı saldırının yalnızca Ukrayna’yı değil, tüm demokratik dünyayı ilgilendirdiğini belirtti. Chernyshev, “Bu savaş sadece Ukrayna’nın savaşı değil, Avrupa’nın, hatta tüm demokratik dünyanın savaşı. Çünkü burada mesele sadece sınırlar değil, özgürlük, egemenlik ve hukukun üstünlüğü” ifadelerini kullandı. Türk halkının dayanışmasının her geçen gün daha güçlü hissedildiğini de vurgulayan Chernyshev, bu tür etkinliklerin halklar arası anlayışa katkı sunduğunu belirtti.

“Bir ulusun seferberliği: Cephede, belediyede, ekranda...”

Savaşın sadece askeri cephelerle sınırlı kalmadığını, toplumsal bir seferberlik haline dönüştüğünü söyleyen Dr. Oleksandr Bogomolov, “Bu sadece bir ordu savaşı değil. Bu bir ulusun, bir toplumun savaşı. Gönüllüler, yerel yönetimler, iş dünyası, medya, sivil toplum... Hepimiz bu mücadelenin içindeyiz. Savaş yalnızca cephede değil, belediye meclislerinde, üretim tesislerinde, ekran başında ve bağlı kampanyalarında da sürüyor” dedi.

Ukrayna’nın savaşta üç ana aşamadan geçtiğini belirten Bogomolov, 2022’de topyekûn savunma ile başlayan sürecin, 2022 ilkbaharından 2023 sonuna kadar süren karşı taarruz dönemiyle devam ettiğini, 2024 itibarıyla ise yıpratma savaşına geçildiğini aktardı. “Her iki taraf da geleneksel savaş biçimlerinden tükenmiş durumda. Şimdi yeni çözümler, yeni stratejiler ve yeni teknolojiler gerekiyor” şeklinde konuştu.

[Haberin devamı için buraya tıklayın.](#)

TEPAV'dan inşaat ve iş makinaları sektörüne “2030 Yol Haritası”

TEPAV tarafından hazırlanan “MEGATRENDS 2030” raporu, TOBB ev sahipliğinde düzenlenen lansman toplantısında tanıtıldı. Rapor, sektörlerin kırılganlıklarını, dönüşüm ihtiyaçlarını ve geleceğe yönelik stratejik önceliklerini ortaya koyuyor.

İMDER (Türkiye İş Makinaları Distribütörleri ve İmalatçıları Birliği) ve KOMATEK iş birliğinde, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ev sahipliğinde 25 Nisan Cuma günü Ankara’da gerçekleştirilen MEGATRENDS 2030 Lansman Toplantısı’nda Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) tarafından hazırlanan kapsamlı rapor, inşaat ve iş makinaları sektörlerinin önümüzdeki 5-10 yılda karşılaşacağı potansiyel zorluklar ve fırsatlar üzerine değerli öngörüler sundu.

Rapor, Türkiye inşaat sektörünün ekonomik büyümeye paralel şekilde geliştiğini ancak dış ve iç şoklara karşı oldukça kırılgan olduğunu ortaya koydu. 2008 küresel finans krizi, 2018 sonrası yaşanan borç şoku, pandemi ve 6 Şubat 2023 depremleri gibi olayların sektörde ciddi sarsıntılar yarattığı belirtildi. 2017’ye kıyasla yapı ruhsatı verilen alanın yarı yarıya azalması, sektörün mevcut durumu hakkında çarpıcı bir gösterge olarak dikkat çekti.

Afet bölgelerindeki yeniden inşa faaliyetlerinin konut arzını artırmadığı, konut piyasasında ise düşük faizlerin yeni inşaatlar yerine ikinci el satışları teşvik ettiği vurgulanan raporda, artan tek kişilik hane sayısı, düşen konut sahipliği oranı ve hızla artan fiyatların, erişilebilir konut ihtiyacını daha da görünür kıldığı ifade edildi.

İhracatta Güçlü Performans: Türkiye Öne Çıkıyor

İnşaat ve maden makineleri sektörüne dair analizlerde ise ihracatta dikkat çekici bir başarıya işaret edildi. Türkiye, 2005-2024 döneminde ihracatını %130’un üzerinde artırarak küresel pazar payını büyütmeyi başaran nadir ülkelerden biri oldu. Özellikle aksam ve parça segmenti, ihracatın ana motoru haline geldi. TOBB ve İMDER verilerine göre, Türkiye’deki makine envanterinin üçte ikisinden fazlası taşıma ve hafriyat makinelerinden oluşuyor.

[Haberin devamı için buraya tıklayın.](#)

Prof. Dr. Ahmet Sözen: “Kıbrıs’ta bir federasyon şu an en makul seçenek”

Mühdan Sağlam

Kıbrıs Sorunu’nda mart ayında Cenevre Görüşmeleri gerçekleştirilmiş ve yeniden çözüm masasına dönülebilmesine yönelik bir umut oluşmuştu. Ancak Nisan ayında Türkmenistan, Kazakistan ve Özbekistan’ın Avrupa Birliği ile yürütülen müzakereler kapsamında Güney Kıbrıs Rum Yönetimi’ni (GKRY) Kıbrıs Cumhuriyeti olarak tanıması ve elçiliklerini bu unvanla akredite etmesi, iki devletli çözüm başta olmak üzere genel anlamda çözüm sürecine ilişkin soru işaretlerini artırıyor.

Kıbrıs’ta çözüm ne olmalı? İki devletli çözüm önerisi rafa mı kalkıyor? KKTC’deki seçim süreci bu durumu nasıl etkileyecek? Adadaki Türkler ve Rumlar sorunun çözümü konusunda ne düşünüyor? Bu soruları Doğu Akdeniz Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü Başkanı Prof. Dr. Ahmet Sözen’e sorduk.

Sözen’e göre, her iki devletin içsel dinamikleri sorunun çözülmesini kolaylaştırmıyor ve bu noktada bölgesel veya küresel bir itici unsur ihtiyacı söz konusu oluyor. İki devletli çözüm, adadaki fiili durumu yansıtsa da son gelişmeler uyarınca çözüme giden yolda federasyon en akla yatkın tercih olarak görülebilir.

İlk olarak görece sıcak bir gelişmeyle başlayalım. KKTC, 2022’de Türk Devletleri Teşkilatı’na (TDT) gözlemci üye oldu. Bu ise TDT’ye üye devletlerin KKTC’yi tanıyacağına dönük beklentiyi artırdı. Buna karşın Kazakistan, Özbekistan ve Türkmenistan, 3-4 Nisan 2025 tarihlerinde düzenlenen Birinci AB-Orta Asya Zirvesi öncesinde Güney Kıbrıs’ı adanın tek temsilcisi olarak tanıdı ve elçilerini bu doğrultuda akredite etti. Bu devletler neden öyle bir hamlede bulundu?

Ben alınan kararın sürpriz olmadığını düşünüyorum. KKTC’nin TDT’ye alınması, Türkiye’nin ısrarı, telkini ve tavsiyesiyle oldu. Tam da bu nedenle üyelik değil, gözlemci statüsü verdiler.

Günümüzde kurala dayalı ve belirli bir öngörülebilirliği olan sistem, bir başka güzergaha doğru evriliyor. Bu bahse konu olan devletler de bu geçiş sürecinde sistem içerisinde kendi yerlerini belirlemeye çalışıyorlar. Bu arayış içinde Avrupa Birliği (AB), bu ülkelere bir perspektif sundu. Bu perspektif, AB ile mali açıdan daha sarı ve sağlam bir ilişki kurulmasını, bir anlamda belli kurallara bağlıyor. Brüksel, kendi kuralları uyarınca bu devletlere Kıbrıs’ın tek temsilcisi olarak gördüğü GKRY’yi tanımalarını ve ilgili BM Güvenlik Konseyi kararlarının da bu kapsamda olduğunu söyledi.

[Yazının devamı için buraya tıklayın.](#)

Mart ayında gıda enflasyonu %3.25: Hazır gıdada en yüksek artış kağıtlı şekerde

TEPAV Gıda Fiyat Endeksi verilerine göre, mart ayında gıda enflasyonu %3,25 oranında arttı. Yıllık artış %29,50 olurken yılbaşından itibaren artış da %11,25 oldu.

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) Gıda Fiyat Endeksi Mart 2024 verileri açıklandı. TEPAV tarafından açıklanan Gıda Fiyat Endeksi (TEGE) verilerine göre, 1-31 Mart 2024 döneminde aylık gıda enflasyon oranı %3,25 olarak hesaplandı. Mart ayında taze meyve ve sebze kategorisinde fiyatı en çok düşen ürünler kıvırcık, beyaz lahana ve ıspanak olurken limon, karnabahar ve patates fiyatlarında yüksek artışlar gözlemlendi. Taze meyve ve sebze kategorisi dışındaki ürünlerde ise en fazla fiyat artışı kağıtlı şeker, kakaolu toz içecekler ile bitki ve meyve çayında gerçekleşirken pasta, hazır çorbalar ve kuru kayısıda da fiyat düşüşleri tespit edildi.

1-31 Mart 2025 dönemi için 2 Nisan 2025 tarihi itibarıyla TÜRK-İŞ tarafından hesaplanan mutfak enflasyonu %1,25, İTO Ücretliler Geçinme Endeksi (ÜGE) %3,85, İTO İstanbul Tüketici Fiyat Endeksi (İTÜFE) %4,22'dir. TÜİK ve ENAG tarafından henüz veri açıklanmadı.

Mart 2025 itibarıyla yıllık gıda enflasyonu TEGE ile %29,5, TÜRK-İŞ mutfak enflasyonu ile %40,6, İTO ÜGE ile %42,1, İTO İTÜFE ile %42,4 olarak hesaplandı.

[Bültenin devamı için buraya tıklayın.](#)

TEPAV'dan Türkiye ekonomisi için temkinli para politikası önerisi

TEPAV'ın yayımladığı 19. Para Politikası Değerlendirme Notu'na göre, Türkiye'nin yüksek enflasyonu ve döviz kuru baskıları karşısında Merkez Bankası'nın faiz oranını %46'da sabit tutması gerektiği ifade edildi. Raporda, temkinli para politikasının ekonominin istikrarı için kritik olduğu vurgulandı.

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) tarafından yayımlanan 19. Para Politikası Değerlendirme Notunda, Türkiye'nin Mart 2025 itibarıyla %2,46'lık aylık tüketici enflasyonu ile G20 ülkeleri arasında en yüksek oranlardan birini kaydettiği vurgulanırken küresel ve iç siyasi gelişmelerin etkisiyle ekonomide artan belirsizlikler ve döviz kuru baskılarının Türk Lirası'nın değer kaybetmesine yol açtığı belirtildi. Merkez Bankası'nın para politikasını temkinli bir şekilde yürütmesi önerilen raporda, faiz oranlarının %46 seviyesinde sabit tutulmasının, ekonominin istikrarı için kritik bir adım olduğu kaydedildi.

Raporda öne çıkan başlıklar şöyle...

Yüksek enflasyon G20'de zirvede

Türkiye'nin Mart 2025'teki %2,46'lık aylık tüketici enflasyonunun, G20 ülkeleri arasında en yüksek seviyelerden biri oldu. Küresel ve iç siyasi gelişmelerin etkisiyle, ülke ekonomisinde artan belirsizlikler, döviz kuru baskılarını da beraberinde getirdi.

Siyasi gerginlikler ve küresel riskler döviz talebini artırıyor

İç siyasetteki gerginlikler ve 2 Nisan'dan itibaren ABD'nin dünya ekonomilerini etkileyen yeni gümrük vergileri risk priminin yükselmesine neden oldu. Bu gelişmeler, yerleşiklerin döviz talebini artırırken, yabancı yatırımcıların Türkiye'den mali varlıklarını çekmelerine yol açtı. Döviz talebinin artmasıyla Türk Lirası değer kaybetmeye devam etti. Ancak, Merkez Bankası'nın döviz satışları ve faiz artırımını ile bu eğilim bir nebze engellendi.

[Bültenin devamı için buraya tıklayın.](#)

Kayıtlı çalışan sayısı geriliyor: Son dört aydaki düşüş beş yüz bini aştı

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) tarafından hazırlanan İstihdam İzleme Bülteni 149. sayısı yayımlandı. SGK verilerine göre Ocak 2025 itibarıyla sigortalı çalışan sayısı son dört ayda 542 binden fazla azaldı. İmalat sektöründe istihdam daralmaya devam ederken, hizmet sektöründe özellikle konaklama, sağlık ve sosyal hizmetlerde dikkat çekici artışlar yaşandı. Tarım, inşaat ve ticaret sektörlerinde sınırlı da olsa istihdam artışı gözlenirken, toplam istihdamda gerileme eğilimi sürdü.

Sigortalı çalışanlara ait Ocak 2025 verileri SGK tarafından açıklandı. Ocak ayında Sosyal Güvenlik Destek Primi (SGDP) ödenen çalışanlar dahil toplam sigortalı çalışan sayısı yıllık olarak yüzde 1,5 artarken aylık olarak yüzde 1 azaldı ve 25.049.837 olarak gerçekleşti. Toplam istihdamda Ağustos 2024'ten bu yana gözlenen gerileme eğilimi Ocak 2025'te de devam etti ve son dört aydaki düşüş 542.013'e yükseldi.

İmalatta istihdam kaybı derinleşiyor

İstihdam imalatta daralmaya devam ederken tarım, inşaat ve toptan-perakende ticaret sektörlerinde arttı. Yıllık değişimlere bakıldığında, imalatta yüzde 1,2 azalış, toptan ve perakende ticaret sektöründe yüzde 4,3, inşaat sektöründe ise yüzde 4,6 artış gerçekleşti. İnşaat sektöründe yüksek artışlar hız keserek devam ederken toptan ve perakende ticaret sektörü istihdamı artış eğilimini korudu. Diğer taraftan, imalat sektöründe son sekiz aydır istihdam daralırken tarım sektöründe son üç aydır sınırlı artış kaydedildi.

Hizmet sektörü istihdamı güçlü

Hizmet sektörü genelinde istihdamın görünümü olumlu; özellikle konaklama ve yiyecek faaliyetleri ile insan sağlığı ve sosyal hizmetlerde istihdamın hızlı artışları dikkat çekiyor. Ocak ayında konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetlerinde yüzde 8,3, finans ve sigorta faaliyetlerinde yüzde 5,4, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetlerinde yüzde 10,1, kültür, sanat, eğlence, dinlence ve sporda yüzde 12 ve kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlikte yüzde 4,3 düzeyinde istihdam artışı gözlemlendi. Bunun yanı sıra, ulaştırma ve depolama sektöründe de istihdam genel artış eğilimini korudu ve yüzde 3 oranında yükseldi. Diğer taraftan, sigortalı-ücretli çalışan sayıları uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetlerinde yüzde 6 ve eğitimde yüzde 2 daraldı.

[Bültenin devamı için buraya tıklayın.](#)

Perakende sektöründe geleceğe dair umutlar azaldı

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) tarafından hazırlanan Perakende Güven Endeksi (TEPE), Mart 2025'te bir önceki aya göre 7,3 puan, geçen yılın aynı dönemine göre ise 17,3 puan artarak 8,7 puan seviyesine çıktı. Endeksteki artışta geçtiğimiz üç aya ilişkin olumlu değerlendirmeler etkili olurken önümüzdeki döneme dair beklentilerdeki zayıflama dikkat çekti.

TEPAV Perakende Güven Endeksi'nin (TEPE) 183. sayısı yayımlandı. Buna göre, Perakende Güven Endeksi (TEPE), Mart 2025'te bir önceki aya göre 7,3 puan, geçen yılın aynı dönemine göre ise 17,3 puan artarak 8,7 puan seviyesine çıktı.

Mart ayında perakendecilerin gelecek üç aya ilişkin iyimserliği belirgin biçimde azaldı. Önümüzdeki üç ayda işlerinde iyileşme bekleyenlerin oranı, şubat ayına göre yüzde 46,6'dan yüzde 15,9'a geriledi. İşlerinde bir değişiklik beklemeyenlerin oranı ise yüzde 46'dan yüzde 79'a yükseldi. Satış fiyatlarında artış bekleyenlerin oranı da yüzde 46,9'dan yüzde 16,6'ya düştü.

Katılımcılar, iyileşme beklentilerini yaz ve düğün sezonunun yaklaşması, Ramazan Bayramı nedeniyle talep artışı ve döviz kurundaki istikrara bağlarken; kötüleşme beklentilerini ise ekonomideki belirsizlik, maliyet artışları ve düşen alım gücü ile gerekçelendirdi.

İşlerin durumu yıllık bazda iyileşti

Perakendecilerin geçtiğimiz yıla göre işlerinin durumu konusundaki değerlendirmeleri pozitif yönde gelişti. Mart 2025'te işlerin durumuna ilişkin denge değeri 4,9 puan oldu. Bu değer şubat ayına göre 1,9 puanlık düşüşe işaret etse de geçtiğimiz yılın aynı dönemine kıyasla 29,4 puanlık artış kaydetti.

Motorlu taşıtlar sektöründe güven artışı öne çıktı

Sektörel bazda en fazla güven artışı "motorlu taşıtlar" sektöründe yaşanırken onu "yiyecek, içecek ve tütün ürünleri" ile "bakkal, market ve büyük mağazalar" izledi. Buna karşın "mobilya", "tekstil" ve "elektrikli ev aletleri" sektörlerinde güven endeksi ortalamasının altında kaldı.

[Bültenin devamı için buraya tıklayın.](#)

Dördüncü çeyrekte yabancı yatırımda sert düşüş

TEPAV tarafından yayımlanan Doğrudan Yatırımlar Bülteni'nin 2024 Dördüncü Çeyrek sayısı verilerine göre, Türkiye'de kurulan yabancı sermayeli şirket sayısı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 30,8 azaldı. Tüm faaliyet gruplarında düşüş yaşanırken, yatırımcıların ilgi odağında Almanya ve Hollanda yer aldı.

TEPAV Doğrudan Yatırımlar Bülteni'nin 2024 Dördüncü Çeyrek sayısı yayımlandı. Buna göre, 2024'ün dördüncü çeyreğinde kurulan yabancı sermayeli şirket sayısı, geçen yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 30,8 azalarak dikkat çekici bir gerileme gösterdi. Tüm faaliyet gruplarında düşüş yaşanırken anonim şirketlerde bilgisayar programlama, limited şirketlerde ise toptan ticaret öne çıkan sektörler oldu.

Doğrudan yabancı yatırım net girişleri 1,3 milyar dolara gerileyerek geçen yılki seviyenin yüzde 35,6 altında kaldı. Bu dönemde doğrudan yatırım girişleri 3,7 milyar dolar olurken yurt dışına çıkan doğrudan yatırım miktarı 2,4 milyar doları buldu. Gayrimenkul kaynaklı girişler hariç tutulduğunda, net sermaye hareketi 688 milyon dolar giriş olarak hesaplandı.

Yabancılar yapılan konut satışlarında gerileme

Yabancılar yapılan konut satışları da gerileme trendini sürdürdü. Satışlar yüzde 3,3 düşerek 6 bin 583 adede gerilerken bu satışların yüzde 35,8'i İstanbul'da, yüzde 32,8'i ise Antalya'da gerçekleşti. En çok konut alan yabancı uyruklular sırasıyla Rusya (1.232), İran (611) ve Ukrayna (477) vatandaşları oldu.

En fazla tercih edilen sektör imalat

Yabancı yatırımlarda en fazla tercih edilen sektör imalat oldu. Bu sektör, yüzde 34,5'lik pay ile ilk sırada yer aldı. Onu yüzde 25,3'lük payla toptan-perakende ticaret izledi. İmalattaki yatırım payı geçen yıla göre daralırken, ticaret sektöründeki payda artış gözlemlendi.

Yatırımların yüzde 43,9'u Almanya ve Hollanda'dan

Ülke bazında değerlendirildiğinde, Türkiye'ye yapılan doğrudan yatırımların yüzde 43,9'u Almanya ve Hollanda kaynaklı oldu. ABD, İrlanda ve İsviçre ise Türkiye'ye olan yatırımlarını önemli oranda artıran ülkeler arasında yer aldı.

[Bültenin devamı için buraya tıklayın.](#)

İstanbul depremi ve Türkiye'nin afet gerçeği

Burcu Aydın

[Buraya Tıklayın](#)

Merkez Bankası faiz kararı ve önemi

Burcu Aydın

[Buraya Tıklayın](#)

Trump'ın vergi paketi: Kurtuluş Günü'nden U-dönüşüne

Burcu Aydın

[Buraya Tıklayın](#)

Trump vergileri: Küresel ve yerel etkileri

Burcu Aydın

[Buraya Tıklayın](#)

Sorun bütçe açığında değil, gelirin bileşiminde

Fatih Özatay

[Buraya Tıklayın](#)

Niyeti yokmuş; ya bir de olaydı?

Fatih Özatay

[Buraya Tıklayın](#)

Turp ve şalgam, faizi daha da yükseltebilir

Fatih Özatay

[Buraya Tıklayın](#)

PPK kararı üzerine

Fatih Özatay

[Buraya Tıklayın](#)

Yüzde 25'i mumla aramak

Fatih Özatay

[Buraya Tıklayın](#)

Fırsat mı?

Fatih Özatay

[Buraya Tıklayın](#)

Ürkütücü gelişmeler: VIX sıçradı, CDS yükseliyor

Fatih Özatay

[Buraya Tıklayın](#)

Programın raf ömrünü sorgulamaya gerek kalmadı

Fatih Özatay

[Buraya Tıklayın](#)

Küreselleşme süreci dünyayı nasıl değiştirdi?

Güven Sak

[Buraya Tıklayın](#)

Bu durumda ne yapılır?

Güven Sak

[Buraya Tıklayın](#)

Amerika küresel ithalatın neresinde?

Güven Sak

[Buraya Tıklayın](#)

Kurallı ekonomiye geçmeyi unuttuk!

M. Coşkun Cangöz

[Buraya Tıklayın](#)

Altında kazanan kim?

M. Coşkun Cangöz

[Buraya Tıklayın](#)

Gerçekten Geniş mi?

M. Coşkun Cangöz

[Buraya Tıklayın](#)